

SVJETSKI IZVOZ-UVOZ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

WORLD EXPORT-IMPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTS

K. Kero

UVOD

Najnovije tendencije u kretanju svjetske privrede sve više umanjuju važnost primarne proizvodnje, a time i poljoprivrede. Svjetska privreda je snažno zahvaćena razvojem informatike i automatizacije u procesu proizvodnje, zahvaljujući primjeni visokih znanstvenih dostignuća. Na ljestvici najvećih i najuspješnijih tvrtki, u području proizvodnje i prometa, na najvišim mjestima nalaze se organizacije, koje su se najbrže i najuspješnije uključile u primjenu visoke tehnologije, zasnovane na informatici, automatizaciji i genetskom inženjeringu.

Sigurno je, da se sve ovo odrazilo na kretanje svjetske trgovine poljoprivrednih proizvoda. Svakogodišnje prigodne pogodnosti ili nepogodnosti u poljoprivrednoj proizvodnji dodatno utječu na uvjete prometa poljoprivrednih proizvoda na svjetskom tržištu. Redovite obavijesti domaćih i inozemnih sredstava obavještenja o desecima milijuna ljudi u svijetu koji povremeno ili stalno nemaju dovoljnih količina hrane za život, upozoravaju na činjenicu, da viškovi svjetske proizvodnje ne zadovoljava svjetske potrebe hrane i to najviše zbog siromaštva onih kojima nedostaje hrana.

U ovom radu pokušat ćemo opisati osnovna vrijednosna i količinska kretanja trgovine poljoprivrednih proizvoda u svijetu, istaknuti glavne zemlje uvoznice i izvoznice, glavne proizvodnje u prometu i udio Jugoslavije u svjetskoj trgovini.

Obzirom da smo se u ovoj analizi zadržali na razdoblju 1976—1986., za razdoblje do godine 1976. koristiti ćemo rad prof. dr Vladimira Stipetića i prof. dr Petra Grahovca, Poljoprivreda u vanjskoj trgovini Jugoslavije 1953—1975.¹⁾

1. Kretanje vrijednosti svjetskog uvoza i izvoza svih poljoprivrednih proizvoda

Svjetski uvoz i izvoz poljoprivrednih proizvoda bilježi dinamičko kretanje u analiziranom razdoblju. Svjetski se uvoz povećao od 145.274 mil. US \$ u 1976. na 248.572 US \$ u godini 1986., što čini povećanje od 71%, ili prosječno godišnje, uvoz se povećavao po stopi od 5,51%.^{x/} Ipak, taj porast nije bio ni ravnomjeran ni konstantan. Svjetski uvoz se u razdoblju 1976—80. stalno povećavao i dostigao je najvišu razinu godine 1980. u iznosu od 254.773 mil. US \$. Prosječni godišnji porast uvoza u ovom razdoblju bio je čak 15%. U razdoblju 1981—1986. uvoz se smanjuje u godinama 1981., 1982., 1983. i 1985. a raste u god. 1984. i 1986. U cijelom podrazdoblju uvoz se prosječno godišnje smanjuje za 0,22%.

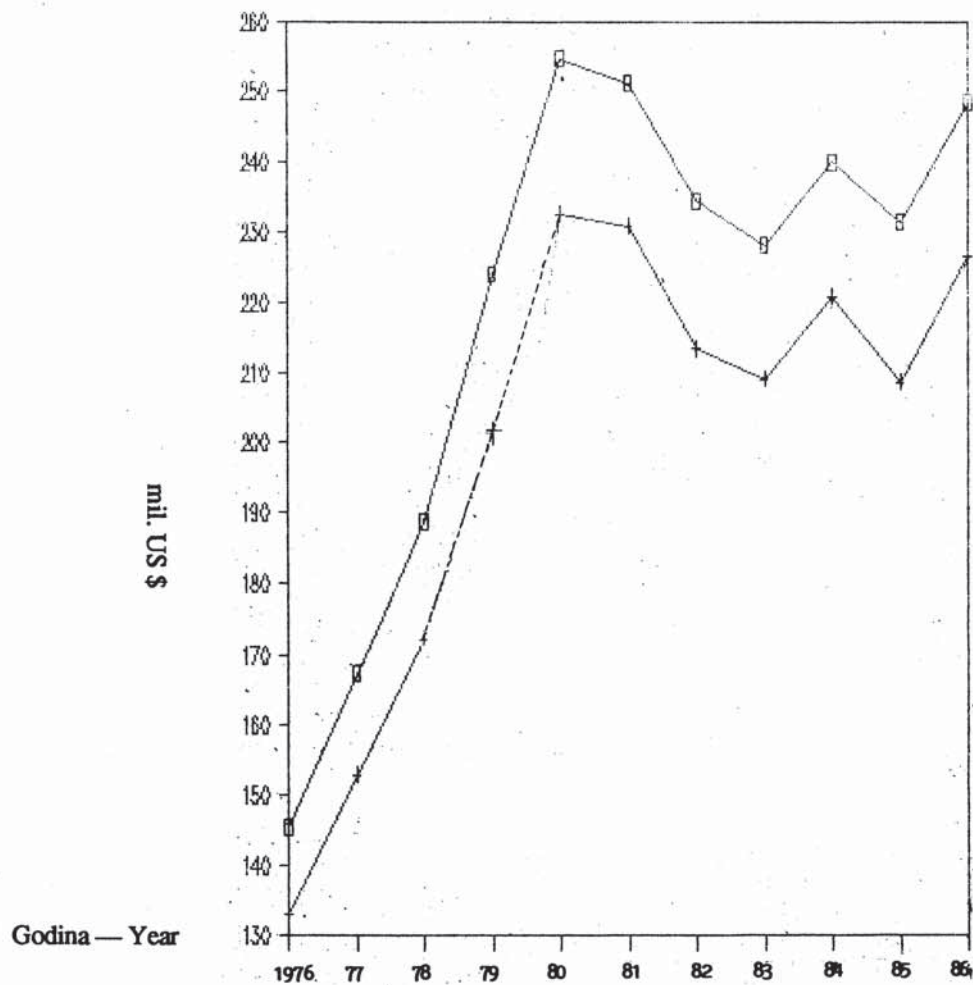
Svjetski izvoz poljoprivrednih proizvoda bio je na nešto nižoj razini od svjetskog uvoza i kretao se od 132.922 mil. US \$ u 1976. do 226.505 mil. US \$ u 1986.

$$p = \left(\sqrt[n]{\frac{P_n}{P_0}} - 1 \right) \times 100p = \text{stopa promjene}$$

P₀ = početna godina
P_n = zadnja godina

Graf 1

Svjetski uvoz i izvoz svih poljoprivrednih proizvoda 1976—1986.
 World import-export of all agricultural products from 1976—1986

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook Rome 1986. Tabela 6 (Tabela 6):
 Agricultural Products, Total, str. (page) 42, 43, 44

+ / Izvoz — export
 Uvoz — import

1/ Izvor: Informator, Zagreb 1977.

*/ Stope promjene su izračunate na izrazu

Osnovne tendencije u izvozu slične su istima kod uvoza. Izvoz se prosječno godišnje povećava u cijelom razdoblju po stopi od 5,47%, s time što je taj porast u podrazdoblju 1976—1980. iznosio 15% dok je u drugom podrazdoblju padao po stopi od 0,38%. Najviša razina izvoza zabilježena je godine 1980. u iznosu od 232.512 mil. US \$. Do godine 1980. izvoz se povećavao za 74,9%, a u cjelokupnom razdoblju za 70,4%.

Analizirajući kretanje svjetskog izvoza poljoprivrednih proizvoda u dužem razdoblju, vidimo da su kretanja zabilježena do razdoblja 1976—1980. nastavak dinamičkog rasta izvoza koji je npr. 1952. iznosio 15.450 mil. US \$, u razdoblju 1962—64. 39.100 mil. US \$, god. 1970. 51.556 mil. US \$, a godine 1975. 122.299 mil. US \$.^{x/}

Na osnovu ovih podataka očito je da je svjetski izvoz dostigao gornju razinu razvoja, te da se u budućim razdobljima neće tako dinamično razvijati. Stagnacija i pad kretanja u razdoblju 1981—1986. očito nagovještavaju takva kretanja.

2. Svjetski uvoz i izvoz po glavnim zemljama i grupama zemalja

Analizirajući svjetski uvoz po stupnju razvijenosti zemalja uvoznica, uočavamo da postoje razlike u dinamici kretanja uvoza razvijenih i zemalja u razvoju. Ako uzmemo 1979—1981. kao bazu za analizirano razdoblje, indeks svjetskog uvoza zemalja u razvoju bio je u razdoblju 1980—1984. viši nego isti kod razvijenih zemalja. Na početku i na kraju analiziranog razdoblja indeksne vrijednosti uvoza zemalja u razvoju znatno su niže od istih razvijenih zemalja.

Kod razvijenih zemalja indeks kretanja vrijednosti uvoza zemalja Oceanije bilježi znatan porast u razdoblju 1984—1986. Ostale razvijene zemlje imaju ujednačeno kretanje indeksa vrijednosti uvoza.

Kod zemalja u razvoju posljednjih godina indeks vrijednosti uvoza Afrike i Latinske Amerike znatno zaostaje za prosjekom svjetskog uvoza i izvoza. Zemlje centralno-planske privrede bilježe nešto niže vrijednosti indeksa vrijednosti uvoza u odnosu na prosjek zemalja u razvoju, a unutar zemalja centralno-planske privrede azijske zemlje bilježe najniži indeks vrijednosti uvoza.

Glavne zemlje uvoznice su SR Njemačka, SAD, SSSR, Japan, Francuska i Velika Britanija kojih je uvoz u analiziranom razdoblju bio između 10 i 22 mil. US \$. Ostale zemlje uvoznice su Nizozemska i Kina.

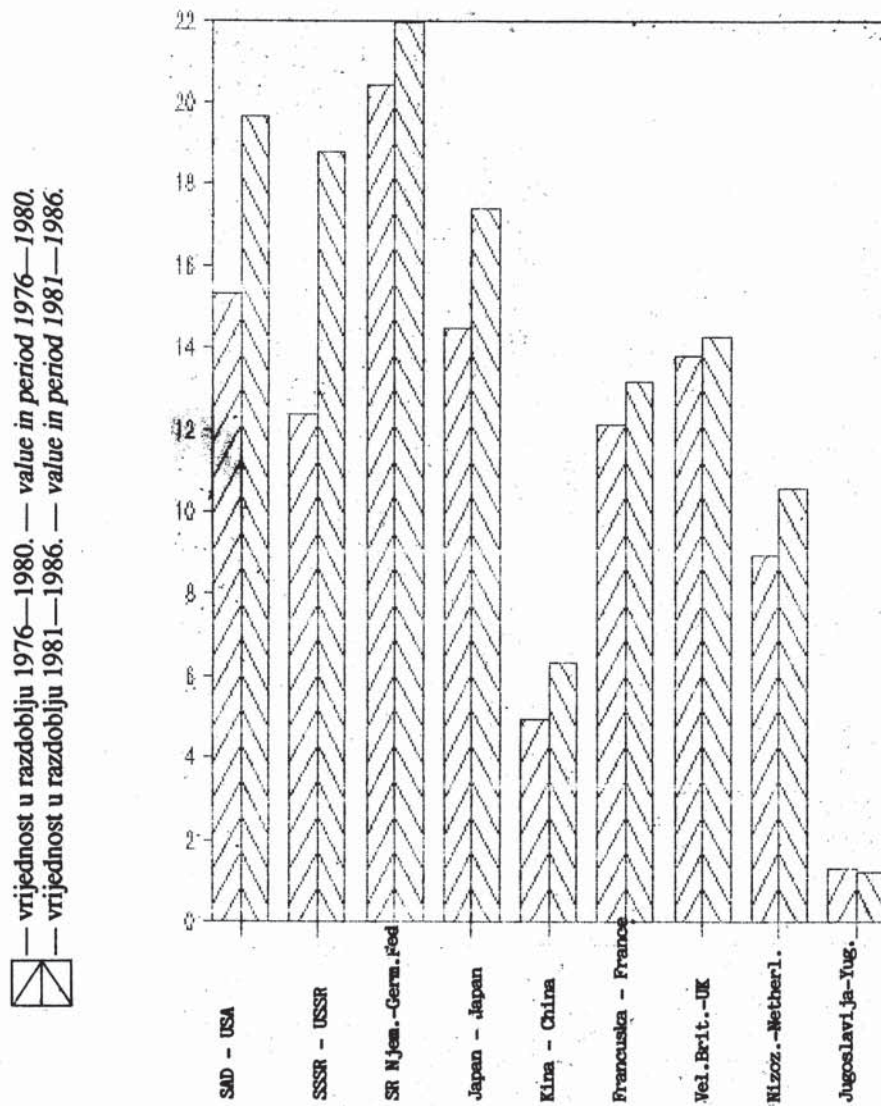
Analizirajući uvoz ovih zemalja u razdobljima 1976—1980. i 1981—1986., najviše se vrijednosno povećao uvoz SSSR-a i to 51% u razdoblju 1981—86. u odnosu na 1976—1980., zatim SAD, Kine, Japana i Nizozemske (17—28%), dok je povećanje uvoza ostalih analiziranih zemalja iznosilo od 3,5 do 9%.

Jugoslavenski uvoz poljoprivrednih proizvoda u razdoblju 1976—81. iznosio je 1.293 mil. US \$, a u razdoblju 1981—86. 1.245 mil. US \$ tj. smanjio se za 3,7%.

x/ Podaci navedeni prema lit. 1.

Graf. 2

Prosječnogodišnja vrijednost uvoza u razdoblju 1976—80. i 1981—86. po glavnim zemljama izvoznicama
 The average annual value of export from 1976 to 1980 and from 1981 to 1986. — the main import countries

Izvor:
 Source: FAO, Trade Yearbook 1986

Tako je udio jugoslavenskog uvoza u svjetskom opao sa 0,65% u razdoblju 1976—1981. na 0,52% 1981—1986.

Analizirajući udjele glavnih zemalja uvoznica u strukturi svjetskog uvoza, uočavamo slična kretanja kao kod izvoza. Udio uvoza SAD i SR Njemačke kreće se oko 10% za svaku zemlju uvoznicu (uvoz SAD u godini 1970. bio je 11,1% a 1975. 7,5% svjetskog uvoza, a SR Njemačke, godine 1970. 11,1% a 1975. 10,1%), premda je uvoz SAD u godini 1986. dosegao čak 12,4%, a u razdoblju 1976—1985. činio je 7,2 do 9,2% svjetskog uvoza.

Kod uvoza ostalih zemalja ne bilježimo bitnije promjene u odnosu na udio u ukupnom svjetskom uvozu poljoprivrednih proizvoda.

Valja istaći još i to da je udio 8 najvećih zemalja uvoznica u ukupnom svjetskom uvozu u razdoblju 1976—1985. bio od 51 do 53%. Udio Jugoslavije u ukupnom svjetskom uvozu poljoprivrednih proizvoda kreće se od 0,5 do 0,7% sa tendencijom pada (1983—1986. iznosi stalno 0,5%), a u ukupnom izvozu iznosio je od najnižih 0,3% u godini 1979. do najviših 0,6% u godini 1982. i 1983. da bi u godini 1986. opet pao na 0,4%.

Među glavnim zemljama izvoznicama najveći udio imaju SAD, čiji izvoz iznosi u razdoblju 1976—1980. 31.625 mil. US \$, a u razdoblju 1981—1986. 36.747 mil. US \$. I pored porasta izvoza od 16,2% udio izvoza SAD-a u svjetskom izvozu se smanjio sa 17,7% u prvom razdoblju na 16,8% u posljednjem. Od ostalih zemalja izvoznica valja spomenuti Francusku i Nizozemsku čiji se izvoz kreće od 10 do 20 milijardi US \$ te Brazil, SR Njemačku, Veliku Britaniju, Australiju i Kanadu kojih izvoz se kreće oko 10 milijardi UD \$: Značajne izvoze bilježe još Argentina, Danska, Italija, Belgija, Luksemburg, Kuba, Kina i SSSR.

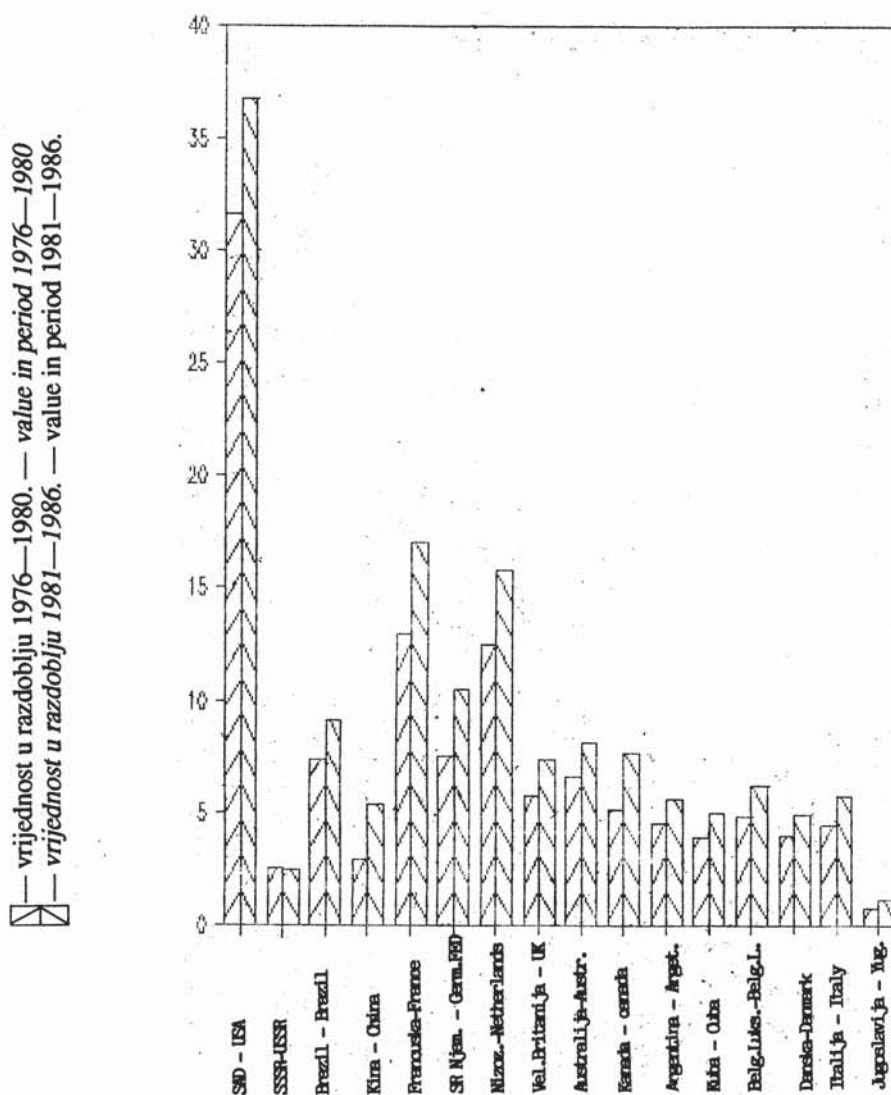
Jugoslavenski izvoz iznosio je u razdoblju 1976—1980. 790 mil. US \$, što je činilo 0,44% svjetskog izvoza, dok je u razdoblju 1981—86. iznosio 1.114 mil. US \$, što čini 0,51% svjetskog izvoza. Najveći porast izvoza bilježi Kina, Kanada i Jugoslavija, dok jedini pad izvoza u razdoblju 1981—1986. u odnosu na razdoblje 1976—1980. bilježi SSSR i to za 1,6%.

Najveći izvoznici, npr. SAD, Francuska, Nizozemska, SR Njemačka, Brazil i Australija su povećali izvoz u posljednjem podrazdoblju u odnosu na razdoblje 1976—1981. i to od 17 do 39%, čime su još više povećale svoj udio u ukupnom svjetskom izvozu sa preko 2/3 u analiziranom području.

Analizirajući kretanje udjela glavnih zemalja izvoznica po pojedinim godinama, vidimo da nije došlo do bitnih promjena u redosljedu. Iako udio SAD koleba od 12,4% u 1986. do 19,5% u 1981. u ukupnom svjetskom izvozu, ipak možemo ustanoviti da se on kreće oko 16% u prosjeku za cjelokupno analizirano razdoblje (godine 1970. iznosio je 14,3%, a 1975. 18,2%). Udio Nizozemske i Francuske kreće se od 5,9 do 8,9% sa tendencijom povećanja udjela u ukupnom svjetskom izvozu (Francuska je godine 1970. sudjelovala sa 5,9%, a 1975. sa 7,0% ukupnog svjetskog izvoza, a Nizozemska godine 1970. 6,1 a 1975. 6,8%).

Od ostalih glavnih zemalja izvoznica vrijedno je istaći povećanje udjela u ukupnom svjetskom izvozu SR Njemačke od 3,5% u godini 1979. na 5,8% u godini 1986., dok kod ostalih nije došlo do značajnih promjena.

Graf. 3
 Prosječna godišnja vrijednost izvoza u razdoblju 1976—80. i 1981—86. po glavnim zemljama izvoznicama
 The average annual value of import from 1976 to 1980 and from 1981 to 1986 — the main export countries

Izvor:
 Source: FAO, Trade Yearbook 1976—1986

3. Struktura svjetskog uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda po glavnim proizvodima

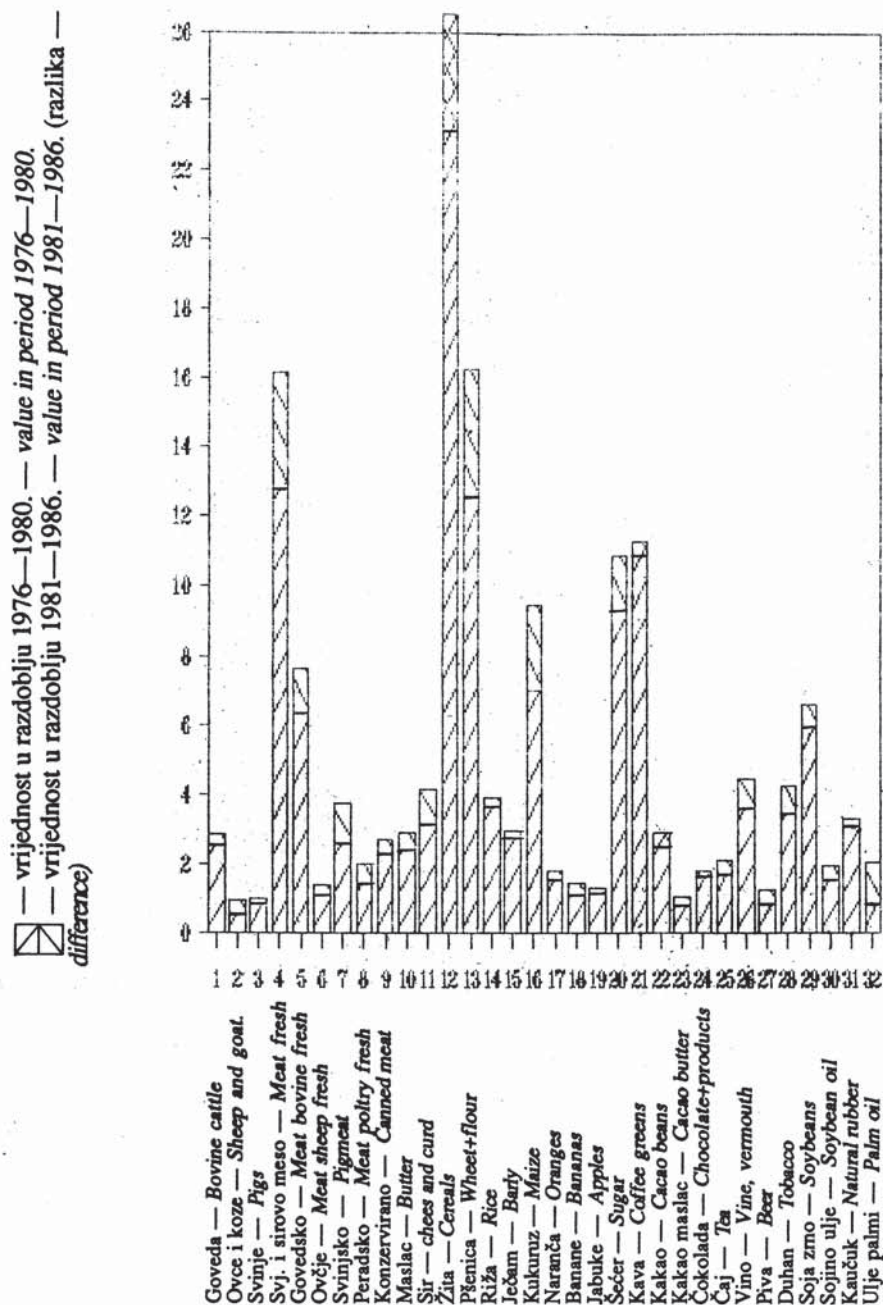
Glavni proizvodi koje svijet kupuje su žita, meso, kava, šećer i soja. Najviše se u svijetu uvozi žita. u razdoblju 1976—1980. prosječno godišnje se uvozi žita za 32.460 mil. US \$, a u razdoblju 1981—1986. za 28.524 mil. US \$. Svježeg i smrznutog mesa se uvozilo od 13.434 mil. US \$ do 17.138 mil. US \$ po navedenim podrazdobljima. Šećera i kave se uvozilo prosječno po podrazdobljima za 10.474 do 12.509 mil. US \$. Soja se prosječno godišnje uvozila od 6.348 mil. US \$ u razdoblju 1976—1980. do 7.047 mil. US \$ u razdoblju 1981—1986.

Od ostalih proizvoda vrijedno je spomenuti slijedeće:

- vrijednost uvoza maslaca i sira kretala se od 5.537 mil. US \$ do 7.226 mil. US \$ po podrazdobljima;
- vrijednost uvoza vina i vermuta iznosi od 3.907 mil. US \$ do 4.976 mil. US \$;
- duhan se uvezio prosječno godišnje za 3.835 do 4.695 mil. US \$ po podrazdobljima;
- prirodni kaučuk se uvezio za 3.586 do 3.390 mil. US \$ prosječno godišnje;

Graf. 4

Vrijednost svjetskog uvoza poljoprivrednih proizvoda
World import of agricultural products — values

— jabuke, naranče i banane su se uvozile za vrijednost od 5.055 mil. US \$ do 6.124 mil. US \$ prosječno godišnje po podrazdobljima;

— kava i kakao, maslac su se uvozili za prosječno godišnje 4.017 mil. US \$ u prvom podrazdoblju i 3.881 mil. US \$ u drugom podrazdoblju;

— živa goveda, ovce, koze i svinje su se uvozile prosječno godišnje za 4.083 mil. US \$ do 5.182 mil. US \$ po podrazdobljima;

— od ostalih proizvoda spomenut ćemo uvoz soje, palminog ulja, proizvoda od čokolade te piva, koji se kreću od 855 mil. US \$ do 2.259 mil. US \$ godišnje po analiziranim podrazdobljima.

Najveće povećanje vrijednosti uvoza u razdoblju 1981—1986. u odnosu na razdoblje 1976—1980. iznosi kod ulja palme 155%, ovaca i koza za 70%, piva za 53,4%, svježeg svinjskog i peradarskog mesa 47 i 45%, banana i sira 33 i 32,9%, sojinog ulja, kakao maslaca, mliječnog maslaca, vina i vermuta i pšenice od 25 do 29%.

Treba naglasiti da pad vrijednosti uvoza u razdoblju 1981—1986. u odnosu na razdoblje 1976—1980. bilježe sva žita za 12,1%, kakao 11,9%, kava 5,6% i prirodni kaučuk 3%.

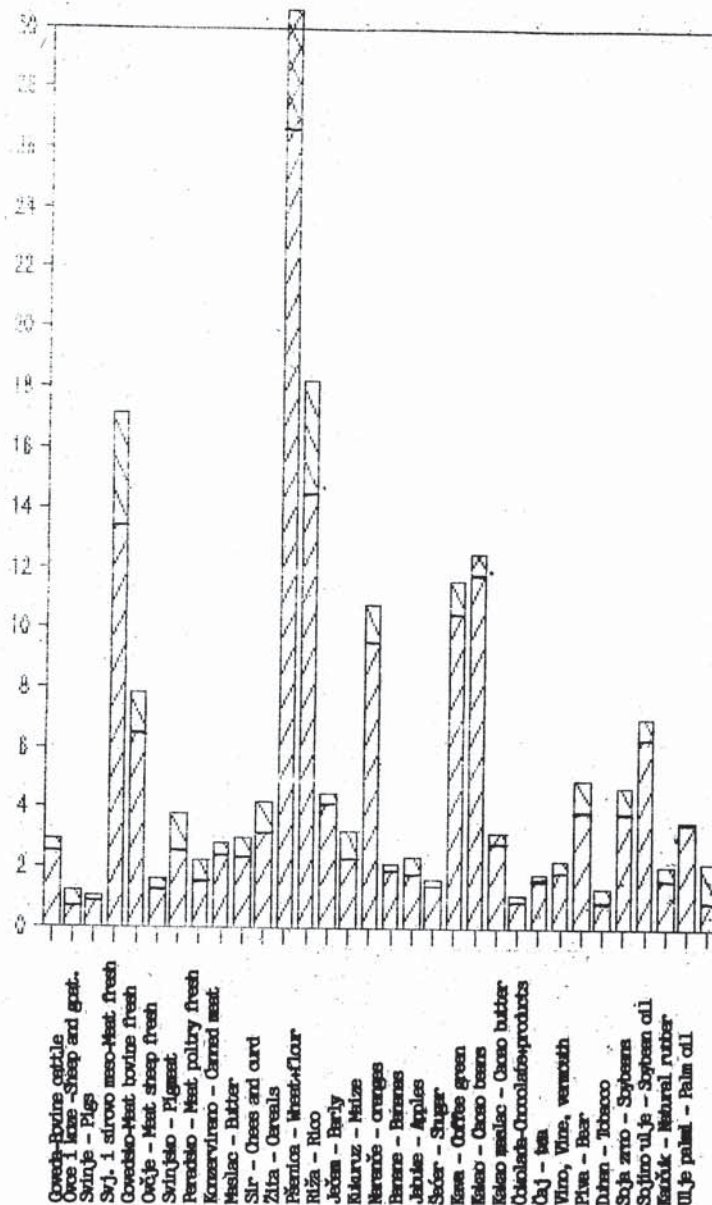
Slična ili gotova ista kretanja uočavamo kod izvoza istih proizvoda.

Analizirajući količinska kretanja uvoza ili izvoza po glavnim proizvodima, vidimo da se količinski najviše uvoze žita (od čega dominantni dio čine pšenica i kukuruz), i to od 189 do 220 mil. tona prosječno godišnje po podrazdobljima, zatim zrna soje od 23 do 26 mil. tona, šećera od 25 do 28 mil. tona, naranči, banana i jabuka oko 14 mil. tona i svježeg mesa od 6 do 9 mil. tona.

Graf 5.

Vrijednost svjetskog izvoza poljoprivrednih proizvoda
World export of agricultural products — values

 - vrijednost u razdoblju 1976—1980. — value in period 1976—1980.
 - vrijednost u razdoblju 1981—1986. — value in period 1981—1986. (razlika — difference)

Najveće promjene u količinskom povećanju po podrazdobljima bilježimo kod ulja palmi za 68%, svježeg svinjskog i peradarskog mesa za 55%, konzerviranog mesa za 48%, sojinog ulja za 42% itd. Najmanje se povećao količinski promet prirodnog kaučuka, duhana, banana (1—3%), a smanjio se količinski promet živih goveda (-0,1%).

Uspoređujući promjene u količinskom i vrijednosnom prometu ovih proizvoda vidimo da je dolazilo do znatnih disproporcija u promjeni količinskog i vrijednosnog prometa.

Tako, dok se količinski uvoz žita povećao za 17%, vrijednost se smanjila čak za 12,1%. Isto tako se i količinski promet kave povećao za 12% dok se vrijednosno smanjio za 5,6%.

Uvezene količine kakaoa su povećane za 22%, dok se vrijednost smanjila za 11,9%. Kod svih ovih proizvoda, dakle, uočavamo znatno apsolutno smanjenje cijena u razdoblju 1981—1986. u odnosu na razdoblje 1976—1980.

Kod ostalih analiziranih proizvoda nije dolazilo do ovako velikih promjena cijena, iako su primjetno cijene pale u prometu voća, pića i nekih vrsta mesa, a znatno se povećala cijena ulja palme.

ZAKLJUČCI

Vrijednost svjetskog izvoza i uvoza svih poljoprivrednih proizvoda dinamično raste do razdoblja 1976—1981. nakon čega stagnira i pada na nižu razinu u razdoblju 1981—1986. Ovaj prvi značajniji pad svjetske trgovine poljoprivrednih proizvoda nakon II. svjetskog rata ukazuje na krizu, koja je vrlo vjerojatno izazvana dužničkom krizom zemlje u razvoju — potencijalno velikih kupaca poljoprivrednih proizvoda, osobito hrane, zatim padom cijena glavnih poljoprivrednih proizvoda, saturacijom potrošnje i potražnje u razvijenim zemljama, najnovijim tehnološkim dostignućima kojima se zamjenjuju sirovine iz poljoprivredne proizvodnje, te mnogobrojnim trgovinskim barijerama koje smetaju i ograničavaju promet ovih proizvoda. Sve ovo ukazuje da bi moglo doći do daljnje stagnacije u svjetskoj trgovini poljoprivrednih proizvoda.

Premda se u analiziranom razdoblju količinski promet znatno povećao, pad cijena mnogih proizvoda umanjio je vrijednosni učinak prometa poljoprivrednih proizvoda.

U svjetskom uvozu 6 najrazvijenih zemalja sa Kinom i SSR-om sudjeluju sa preko 50% ukupnog uvoza, a u izvozu, taj je udio još veći.

U strukturi svjetskog uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda nije došlo do značajnijih promjena, obzirom na udio glavnih zemalja uvoznica i izvoznica, i obzirom na udio razvijenih i zemalja u razvoju.

Jugoslavenski udio u svjetskom izvozu poljoprivrednih proizvoda je premali obzirom na komparativne prednosti u proizvodnji, geografski položaj u odnosu na glavne zemlje uvoznice, te mogućnosti i tradiciju u proizvodnji.

Pregled glavnih subjekata u svjetskoj trgovini poljoprivrednih proizvoda pokazuje, da se svijet sve manje dijeli na potencijalne proizvođače i neproizvođače, a sve više na razvijene i nedovoljno razvijene. Stoga, ukoliko se želi znatnije povećati naš udio u svjetskoj trgovini, u taj posao će trebati unijeti više znanja i umijeća, kako bi se i u toj djelatnosti približili razvijenim zemljama.

SUMMARY

The value of the export and import of agricultural products increased considerably from 1976 to 1980, while it stagnated and decreased from 1981 to 1986. This stagnation in the trade is the result of the crises caused by debits and credits of the developing countries, the fall of the prices of the main agricultural products, restrictions in trade, etc.

In the world trade of agricultural products developed countries participated with two thirds of the total trade, while all the other countries participated with only one third of it.

The participation of Yugoslavia in the world export was too small as regards its possibilities of production. Thus, to increase the export of agricultural products it is necessary to invest more knowledge.

LITERATURA

1. Prof. dr Stipetić, dr P. Grahovac: Poljoprivreda u vanjskoj trgovini Jugoslavije 1953—1975., Informator, Zagreb 1977.
2. Prof. dr V. Stipetić: Prijeti li glad, Aktualna misao, Zagreb 1975., Globus

Adresa autora — Author's address

Mr Križan Kero
Fakultet poljoprivrednih znanosti
Institut za ekonomiku i organiz. poljoprivrede
41000 Zagreb

Tab. 1

Svjetski uvoz i izvoz svih poljoprivrednih proizvoda 1976 — 1986.
World import — export of all agricultural products from 1976 — 1986.

Godina Year	Uvoz Import	u mil. US \$
		in mil. US \$
		Izvoz Export
1976.	145.274	132.922
1977.	167.240	152.814
1978.	188.751	172.183
1979.	223.987	203.844
1980.	254.773	232.512
1981.	251.268	230.847
1982.	234.418	213.480
1983.	228.117	209.196
1984.	239.904	220.827
1985.	231.296	208.584
1986.	248.512	226.505

Izvor: FAO Trade Yearbook Rome 1986. Tabela 6 (Table 6):
 Source: *Agricultural Products, Total, str. (page) 42, 43, 44.*

Tab. 2

Indeks vrijednosti svjetskog uvoza svih poljoprivrednih proizvoda u razdoblju 1976 — 1986.
The index of the value of import of all the agricultural products

1979 — 81 = 100

God. Year	Zemlja Countries	1976.	1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.
	SVIJET — WORLD	60	69	77	91	104	104	96	93	98	94	99
	Razvijene zemlje - Develgred	65	76	84	98	105	98	92	91	96	95	109
	Sjeverna Amerika - N America	67	79	87	98	102	100	92	95	113	112	119
	Zapadna Evropa - W Europe	64	75	85	99	106	95	92	88	89	91	108
	Oceanija - Oceania	63	78	89	90	106	104	112	99	122	126	123
	Ostale razvijene - Oth Dev. pred	68	73	77	93	101	106	91	96	107	94	98
	Zemlje u razvoju - Dev. ping	50	58	68	80	105	115	102	99	108	97	90
	Afrika - Africa	49	61	72	81	105	114	100	94	93	93	87
	Latinska Amerika - Lat America	48	52	63	79	110	111	87	78	85	75	70
	Bliski Istok - Neas East	43	54	63	76	101	122	116	113	127	109	98
	Daleki Istok - Far East	61	65	73	85	103	112	100	105	116	104	99
	Ostale u razvoju - Oth Dev. ping	57	64	74	93	104	103	99	97	99	94	101
	Centralno planske - Centr plannd	56	60	67	84	103	113	99	92	91	84	79
	Azijske - Asion	37	54	64	86	107	108	102	83	72	60	68
	Istočno evropske+SSSR -											
	E Eent+USSR	61	62	68	84	102	114	99	94	97	90	82
	Sve razvijene - Dev. pred all	64	73	81	95	104	101	94	91	86	94	104
	Sve u razvoju - Dev. ping all	48	57	67	81	105	114	102	97	103	92	87

Izvor:

Source: Fao Trade Yearbook, Rome 1986, Tabela 6, Agricultural Products, Total, str. 42, 43, 44

Tab. 3

Indeks vrijednosti izvoza svih poljoprivrednih proizvoda
 The index of the value of export of all the agricultural products

1979 — 81 = 100

God. Year	Zemlja Countries	1976.	1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.
	SVIJET — WORLD	76	86	88	97	104	99	91	89	90	96	94
	Razvijene zemlje - Develgred	71	82	87	98	105	97	89	89	92	87	99
	Sjeverna Amerika - N America	71	81	91	98	106	96	93	94	96	92	97
	Zapadna Evropa - W Europe	69	82	88	99	105	95	88	88	90	86	100
	Oceanija - Oceania	60	81	96	95	99	105	98	83	95	95	106
	Ostale razvijene - Oth Dev. pred	78	80	81	93	101	106	90	89	93	84	87
	Zemlje u razvoju - Dev. ping	79	82	84	92	101	107	95	87	88	82	78
	Afrika - Africa	81	81	82	90	103	106	92	86	79	77	75
	Latinska Amerika - Lat America	86	83	81	96	100	104	93	77	87	75	80
	Bliiski Istok - Neas East	85	80	85	88	104	108	96	89	86	83	75
	Daleki Istok - Far East	68	83	86	93	98	109	95	90	98	88	80
	Ostale u razvoju - Oth Dev. ping	76	78	86	94	102	103	95	92	88	88	87
	Centralno planske - Centr plannd	81	96	87	93	106	101	94	97	95	91	101
	Azijske - Asion	92	80	83	89	108	103	91	82	88	88	86
	Istočno evropske+SSSR -											
	E Eent+USSR	78	101	87	95	105	100	95	102	95	90	104
	Sve razvijene - Dev. pred all	73	86	88	98	105	97	90	91	92	88	101
	Sve u razvoju - Dev. ping all	81	82	84	91	102	107	94	86	89	83	79

Izvor:

Source: FAO, Trade Yearbook, Rome 1986

Tab. 4

Prosječna godišnja vrijednost uvoza u razdoblju 1976 — 80. i 1981 — 86. po glavnim zemljama izvoznicama
The average annual value of import from 1976 to 1980 and from 1981 to 1986. — the main import countries

u mil. US \$
 in mil US \$

Zemlja	Udio u %		Udio u %		Promjena vrijednosti u %
Country	1976-1980.	Participation in %	1981-1986.	Participation in %	Change of value (3-1)
0	1	2	3	4	5
SAD	15.533	7,9	19.650	8,2	+ 26,5
USA					
SSSR	12.364	6,3	18.777	7,8	+ 51,8
USSR					
SR Njemačka	20.417	10,4	21.956	9,2	+ 7,5
Germany Fed					
Japan	14.469	7,4	17.389	7,3	+ 20,1
Japan					
Kina	4.938	2,5	6.336	5,5	+ 9,0
China					
Francuska	12.095	6,2	13.187	5,5	+ 9,0
France					
Vel. Britanija	13.794	7,0	14.273	6,0	+ 3,5
UK					
Nizozemska	8.937	4,6	10.543	4,4	+ 17,9
Netherlands					
Jugoslavija	1.293	0,7	1.245	0,5	- 3,7
Yugoslavia					

Izvor:

Source: FAP, Trade Yearbook 1986

Tab. 5

Prosječna godišnja vrijednost izvoza u razdoblju 1976 — 80. i 1981 — 86. po glavnim zemljama izvoznicama
The average annual value of export from 1976 to 1980 and from 1981 to 1986. — the main import countries

Zemlja <i>Country</i>	Udio u %		Udio u %		Promjena vrijednosti u % <i>Change of value (3-1)</i>
	1976-1980.	<i>Participation in %</i>	1981-1986.	<i>Participation in %</i>	
0	1	2	3	4	5
SAD	31.625	17,7	36.747	16,8	+ 16,2
USA					
SSSR	2.546	1,4	2.504	1,1	- 1,6
USSR					
Brazil	7.389	4,1	9.123	4,2	+ 23,4
Brazil					
Kina	2.899	1,6	5.415	2,5	+ 86,8
China					
Francuska	12.944	7,2	17.013	7,8	+ 31,4
France					
SR Njemačka	7.542	4,2	10.543	4,8	+ 39,8
Germany Fed					
Nizozemska	12.508	7,0	15.839	7,2	+ 26,6
Netherlands					
Vel Britanija	5.794	3,2	7.402	3,4	+ 27,8
UK					
Australija	6.613	3,7	8.126	3,7	+ 22,9
Australia					
Kanada	5.159	2,9	7.714	3,5	+ 49,5
Canada					
Argentina	4.526	2,5	5.569	2,5	+ 23,0
Argentina					
Kuba	3.944	2,2	4.999	2,3	+ 26,7
Cuba					
Belgija — Luks.	4.817	2,7	6.230	2,8	+ 29,3
Belgium — Lux.					
Danska	4.011	2,2	4.955	2,3	+ 23,5
Denmark					
Italija	4.438	2,5	5.796	2,7	+ 30,6
Italy					
Jugoslavija	790	0,4	1.114	0,5	+ 41,0
Yugoslavia					

Izvor:

Source: FAP, Trade Yearbook 1976-1986

Tab. 6
Struktura vrijednosti uvoza svih poljoprivrednih proizvoda u razdoblju 1976—1986. po glavnim zemljama uvoznicama
The structure of the value of import of all the agricultural products from 1976 to 1986 — the main import countries

God. Year	Zemlja Countries	1976.	1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.
SAD—USA		8,1	8,4	8,3	8,0	7,2	7,3	7,2	7,8	8,8	9,2	12,4
SSSR — USSR		6,6	5,8	5,6	6,2	7,0	8,4	8,5	8,2	8,0	7,8	6,8
SR Njemačka — FED Germany		10,6	10,7	10,7	10,3	9,9	8,9	9,1	9,1	8,5	9,1	10,2
Japan — Japan		8,0	7,6	7,2	7,4	7,0	7,4	6,8	7,3	7,7	7,3	7,1
Kina — China		1,6	2,2	2,5	2,7	3,1	3,1	3,3	2,9	2,4	2,0	2,0
Francuska — France		5,9	6,4	6,6	6,2	5,8	5,3	5,5	5,5	5,2	5,3	6,0
Italija — Italy		6,0	5,7	5,9	6,4	5,8	5,1	5,7	5,6	5,4	6,3	6,6
Velika Britanija — UK		7,3	7,4	7,3	7,1	6,4	6,0	6,1	5,8	5,7	5,8	6,3
nizozemska — Netherlands		4,4	4,5	4,6	4,7	4,6	4,6	4,3	4,3	4,3	4,5	4,8
Jugoslavija — Yugoslavia		0,6	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Razvijene - Developed		66,4	67,0	66,3	65,7	61,9	58,6	59,5	60,0	60,2	62,4	73,7
U razvoju - Developing		20,0	19,9	20,8	20,5	23,4	25,4	25,1	25,2	26,0	24,4	23,3
Centralno planske - Centr pland		13,8	13,1	12,9	13,8	14,7	16,1	15,4	14,7	13,8	13,1	11,3

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook Rome 1986, Agricultural product total

Tab. 7
Struktura vrijednosti izvoza svih poljoprivrednih proizvoda u razdoblju 1976—1986. po glavnim zemljama izvoznicama i grupama zemalja
The structure of the value of export of all the agricultural products from 1976 to 1986 — the main export countries

God. Year	Zemlja Countries	1976.	1977.	1978.	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.	1984.	1985.	1986.
	SAD— USA	17,8	16,2	17,8	17,8	18,4	19,5	17,9	17,9	17,8	14,7	12,4
	SSSR — USSR	1,6	1,8	1,4	1,4	1,4	1,1	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1
	Brazil — Brasil	4,6	5,0	3,9	3,4	4,0	4,2	3,8	4,3	4,3	4,6	3,4
	Kina — China	1,9	1,5	1,6	1,6	1,5	1,3	2,1	2,3	2,5	3,0	3,1
	Francuska — France	6,7	6,4	7,2	6,0	7,7	7,7	7,4	7,7	7,3	7,9	8,7
	SR Njemačka — FED Germany	3,6	4,1	4,2	3,5	4,4	4,6	4,7	4,6	4,5	4,8	5,8
	Nizozemska — Netherlands	7,0	6,8	7,1	5,9	6,8	6,9	7,1	7,0	6,8	7,3	8,5
	Velika Britanija — UK	2,6	2,8	3,5	2,9	3,5	3,5	3,5	3,2	3,1	3,3	3,8
	Australija — Australia	4,0	3,9	3,3	3,3	3,9	4,1	4,0	3,3	3,3	3,9	3,6
	Kanada — Canada	3,3	2,9	2,6	2,7	3,0	3,4	3,8	3,9	3,9	3,4	2,9
	Argentina	2,1	2,7	2,6	2,7	2,4	2,7	2,3	2,8	2,7	2,7	2,0
	Kuba — Cuba	—	—	2,4	2,1	2,1	2,1	2,3	2,5	2,3	2,5	2,3
	Belgija-Luksemb. Belgium-Lux	—	—	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,7	2,8	2,9	3,3
	Danska — Denmark	—	—	2,3	1,9	2,2	2,2	2,3	2,2	2,1	2,3	2,6
	Italija — Italy	—	—	2,4	2,8	2,4	2,5	2,6	2,5	2,4	2,9	3,0
	Jugoslavija — Yugoslavia	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
	Razvijene - Developed	60,5	58,4	61,8	62,3	63,2	65,9	65,2	64,1	60,5	62,3	63,9
	U razvoju - Developing	32,0	34,3	31,4	29,8	28,6	28,4	28,0	29,2	31,0	30,5	28,9
	Centralno planske - Centr pland	7,4	7,4	6,8	6,5	5,8	5,4	6,8	6,7	6,3	7,2	7,2

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook Rome 1986, Agricultural product total

Tab. 8

Vrijednost svjetskog uvoza poljoprivrednih proizvoda po glavnim proizvodima

World import of agricultural product — value

u mil. US \$

in mil. US \$

	1976-1980.	1981-1986.	Promjena vrijednosti Change in value	Promjena u % Change in %
0	1	2	3	4
Goveda — <i>Bovine cattle</i>	2.518	2.933	415	+ 16,5
Ovce i koze — <i>Sheep and goats</i>	729	1.329	510	+ 70,0
Svinje — <i>Pigs</i>	836	1.010	180	+ 20,8
Svježe i smrznuto meso Meat fresh + frozen				
Od toga:				
Svježe govedsko — <i>Meat bovine fresh</i>	6.510	7.804	1.294	+ 19,9
Svježe ovčje — <i>Meat sheep fresh</i>	1.305	1.643	338	+ 25,9
Svježe svinjsko — <i>Pigmeat</i>	2.599	3.828	1.229	+ 47,3
Svježe peradsko — <i>Meat poultry fresh</i>	1.535	2.228	693	+ 45,1
Konzervirano — <i>Canned meat nes</i>	2.403	2.845	442	+ 18,4
Maslac — <i>Butter</i>	2.363	3.008	645	+ 27,3
Sir — <i>Chees and curd</i>	3.174	4.218	1.044	+ 32,9
Žita — <i>Cereals</i>	32.460	28.524	— 3.936	- 12,1
Pšenica — <i>Wheat + flour</i>	14.482	18.279	3.797	+ 26,2
Riža — <i>Rice</i>	4.126	4.484	358	+ 8,6
Ječam — <i>Burley</i>	2.332	3.203	871	+ 37,3
Kukuruz — <i>Maize</i>	9.560	10.764	1.204	+ 12,6
Naranče — <i>Oranges+Tang+Clem</i>	1.888	2.159	271	+ 14,3
Banane — <i>Bananas</i>	1.775	2.361	586	+ 33,0
Jabuke — <i>Apples</i>	1.392	1.604	212	+ 15,2
Šećer — <i>Shugar Total</i>	10.474	11.603	1.129	+ 10,8
Kava zelena i pržena <i>Coffe green+roast</i>	12.509	11.802	—707	- 5,6
Kakao — <i>Cacao beans</i>	3.181	2.802	—379	- 11,9
Kakao maslac — <i>Cacao butter</i>	836	1.079	243	+ 29,1
Čokolade i proizvodi od čokolade <i>Chocolate+products</i>	1.633	1.787	154	+ 9,4
Čaj — <i>Tea</i>	1.820	2.259	439	+ 24,1
Vino, vermut i sl. <i>Vine, vermouth i sim.</i>	3.907	4.976	1.069	+ 27,4
Pivo — <i>Beer</i>	862	1.314	452	+ 52,4
Duhan (neprerađen) <i>Tobacco (unmanufactrd)</i>	3.835	4.695	860	+ 22,4
Soja zrno — <i>Soybeans</i>	6.348	7.047	699	+ 11,0
Sojino ulje — <i>Soy bean oil</i>	1.626	2.106	480	+ 29,5
Prirodni kaučuk — <i>Natural rubber</i>	3.596	3.490	—106	- 3,0
Ulje palme — <i>Palm oil</i>	855	2.181	1.326	+ 155,1

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook 1976—1986

FAO Regional Index of Agricultural Trade

Tab. 9

Vrijednost svjetskog izvoza poljoprivrednih proizvoda
World import of agricultural product — values

u mil. US \$
 in mil. US \$

	1976-1980.	1981-1986.	Promjena vrijednosti Change in value	Promjena u % Change in %
0	1	2	3	4
Goveda — <i>Bovine cattle</i>	2.536	2.824	288	+ 11,4
Ovce i koze — <i>Sheep and goats</i>	662	966	404	+ 71,9
Svinje — <i>Pigs</i>	845	995	150	+ 17,8
Svježe i smrznuto meso <i>Meat fresh + frozen</i>	12.750	16.148	3.398	+ 26,6
Od toga:				
Svježe govedsko — <i>Meat bovine fresh</i>	6.344	7661	1.317	+ 20,8
Svježe ovčje — <i>Meat sheep fresh</i>	1.074	1.397	323	+30,1
Svježe svinjsko — <i>Pigmeat</i>	2.579	3.726	1.174	+ 44,5
Svježe peradsko — <i>Meat poultry fresh</i>	1.456	1.978	522	+ 35,8
Konzervirano — <i>Canned meat nes</i>	2.329	2.711	382	+ 16,4
Maslac — <i>Butter</i>	2.400	2.894	494	+ 20,6
Sir — <i>Chees and curd</i>	3.147	4.169	1.022	+ 33,3
Žita — <i>Cereals</i>	28.729	25.349	— 3.380	- 11,8
Pšenica — <i>Wheat + flour</i>	12.551	16.265	3.714	+ 29,6
Riža — <i>Rice</i>	3.632	3.906	274	+ 7,5
Ječam — <i>Burley</i>	2.766	2.974	208	+ 7,5
Kukuruz — <i>Maize</i>	7.000	9.474	2.474	+ 35,3
Naranče — <i>Oranges+Tang+Clem</i>	1.535	1.815	280	+ 18,2
Banane — <i>Bananas</i>	1.086	1.485	399	+ 36,7
Jabuke — <i>Apples</i>	1.152	1.306	154	+ 13,3
Šećer — <i>Shugar Total</i>	9.346	10.862	1.516	+ 16,2
Kava zelena i pržena <i>Coffe green+roast</i>	11.276	10.901	—375	- 3,3
Kakao — <i>Cacao beans</i>	2.906	2.512	—394	- 13,5
Kakao maslac — <i>Cacao butter</i>	819	1.032	213	+ 26,0
Čokolade i proizvodi od čokolade <i>Chocolate+products</i>	1.669	1.783	114	+ 6,8
Čaj — <i>Tea</i>	1.706	2.107	401	+ 23,5
Vino, vermouth i sl. <i>Vine, vermouth i sim.</i>	3.578	4.458	880	+ 24,6
Pivo — <i>Beer</i>	855	1.258	403	+ 47,1
Duhan (neprerađen) <i>Tobacco (unmanufactd)</i>	3.463	4.221	758	+ 21,9
Soja zrno — <i>Soybeans</i>	5.955	6.582	627	+ 10,5
Sojino ulje — <i>Soy bean oil</i>	1.532	1.950	418	+ 27,3
Prirodni kaučuk — <i>Natural rubber</i>	3.287	3.078	—209	- 6,4
Ulje palme — <i>Palm oil</i>	833	2.066	1.233	+ 148,0

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook 1976—1986

FAO Regional Index of Agricultural Trade

Tab. 10

Vrijednost svjetskog uvoza poljoprivrednih proizvoda
World import of agricultural product — values

u mil. US \$
in mil. US \$

	1976-1980.	1981-1986.	Promjena vrijednosti Change in value	Promjena u % Change in %
0	1	2	3	4
Goveda (tis. glava) — <i>Bovine cattle</i>	6.970	6.965	-0,1	-5
Ovce koze (tis. glava) — <i>Sheep and goats</i>	15.661	19.319	28	+ 4.258
Svinje — <i>Pigs</i>	7.983	10.048	26	+ 2.065
Svježe i smrznuto meso <i>Meat fresh + frozen</i>	6.855	5.832	29	+ 1.977
Od toga:				
Svježe govedsko — <i>Meat bovine fresh</i>	3.031	3.452	14	+ 421
Svježe ovčje — <i>Meat sheep fresh</i>	746	850	14	+ 104
Svježe svinjsko — <i>Pigmeat</i>	1.233	1.917	55	+ 684
Svježe peradsko — <i>Meat poultry fresh</i>	1.049	1.634	55	+ 584
Konzervirano — <i>Canned meat nes</i>	778	1.135	46	+ 357
Maslac — <i>Butter</i>	1.143	1.330	16	+ 187
Sir — <i>Chees and curd</i>	1.236	1.640	33	+ 404
Žita — <i>Cereals</i>	189.221	220.776	17	+ 31.555
Pšenica — <i>Wheat + flour</i>	81.759	105.875	29	+ 24.116
Riža — <i>Rice</i>	10.860	12.176	12	+ 1.316
Kukuruz — <i>Maize</i>	68.284	69.131	1	+ 847
Naranče — <i>Oranges+Tang+Clem</i>	5.097	5.132	0,6	+ 35
Banane — <i>Bananas</i>	6.680	6.776	1	+ 96
Jabuke — <i>Apples</i>	3.014	3.457	15	+ 443
Šećer — <i>Shugar Total</i>	25.848	28.260	9	+ 2.412
Kava zelena i pržena <i>Coffe green+roast</i>	3.589	4.026	12	+ 437
Kakao — <i>Cacao beans</i>	1.078	1.322	22	+ 244
Kakao maslac — <i>Cacao butter</i>	170	224	31	+ 54
Čokolade i proizvodi od čokolade <i>Chocolate+products</i>	—	725	—	—
Čaj — <i>Tea</i>	870	963	11	793
Vino, vermunt i sl. <i>Vine, vermouth i sim.</i>	4.531	5.002	10	+ 471
Pivo — <i>Beer</i>	2.016	2.544	26	+ 528
Duhan (neprerađen) <i>Tobacco (unmanfactrd)</i>	1.360	1.402	3	+ 42
Soja zrno — <i>Soybeans</i>	23.320	26.543	14	+ 3.223
Sojino ulje — <i>Soy bean oil</i>	2.435	3.457	42	+ 1.022
Prirodni kaučuk — <i>Natural rubber</i>	3.396	3.499	3	+ 103
Ulje palme — <i>Palm oil</i>	2.515	4.216	68	+ 1.701

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook 1976—1986

FAO Regional Index of Agricultural Trade

Tab. 11

Vrijednost svjetskog izvoza poljoprivrednih proizvoda
World import of agricultural product — values

u mil. US \$
 in mil. US \$

	1976-1980.	1981-1986.	Promjena vrijednosti Change in value	Promjena u % Change in %
0	1	2	3	4
Goveda (tis. glava)				
— <i>Bovine cattle</i>	7.072	7.097	0,4	+ 35
Ovce i koze — <i>Sheep and goats</i>	14.671	19.143	30	+ 4.472
Svinje — <i>Pigs</i>	8.118	10.118	25	+ 2.000
Svježe i smrznuto meso (tis. tona)				
<i>Meat fresh tch + frozen</i>				
Od toga:				
Svježe govedsko	3.099	3.515	13	+ 416
<i>Meat bovine fresh</i>				
Svježe ovčje — <i>Meat sheep fresh</i>	785	868	10	+ 83
Svježe svinjsko — <i>Pigmeat</i>	1.254	1.926	53	+ 672
Svježe peradsko —	1.074	1.664	55	+ 590
<i>Meat poultry fresh</i>				
Konzervirano — <i>Canned meat nes</i>	1.005	1.174	17	+ 169
Maslac — <i>Butter</i>	1.136	1.299	14	+ 163
Sir — <i>Chees and curd</i>	1.262	1.686	33	+ 424
Žita — <i>Cereals</i>	189.707	224.225	18	+ 34.518
Pšenica — <i>Wheat + flour</i>	81.755	106.657	30	+ 24.902
Riža — <i>Rice</i>	10.811	12.121	12	+ 1.310
Ječam — <i>Burley</i>	14.301	21.218	48	+ 6.918
Kukuruz — <i>Maize</i>	68.754	69.124	0,5	+ 370
Naranče — <i>Oranges+Tang+Clem</i>	5.197	5.235	0,7	+ 38
Banane — <i>Bananas</i>	6.894	6.936	0,6	+ 42
Jabuke — <i>Apples</i>	3.043	3.482	1	+ 439
Šećer — <i>Shugar Total</i>	26.286	29.165	10	+ 2.879
Kava zelena i pržena				
<i>Coffe green+roast</i>	3.518	4.092	16	+ 574
Kakao — <i>Cacao beans</i>	1.031	1.321	28	+ 290
Kakao maslac — <i>Cacao butter</i>	169	221	30	+ 52
Čokolade i proizvodi od čokolade				
<i>Chocolate+products</i>	—	735	—	—
Čaj — <i>Tea</i>	896	1.012	13	+ 116
Vino, vermut i sl.				
<i>Vine, vermouh i sim.</i>	4.513	5.118	13	+ 605
Pivo — <i>Beer</i>	2.045	2.668	30	+ 623
Duhan (nepretrađen)				
<i>Tobacco (unmanufactrd)</i>	1.352	1.391	3	+ 39
Soja zrno — <i>Soybeans</i>	23.237	26.756	15	+ 3.519
Sojino ulje — <i>Soy bean oil</i>	2.468	3.504	42	+ 1.036
Prirodni kaučuk — <i>Natural rubber</i>	3.324	3.462	4	+ 138
Ulje palme — <i>Palm oil</i>	2.613	4.446	70	+ 1.833

Izvor:

Source: FAO Trade Yearbook 1976—1986
 FAO Regional Index of Agricultural Trade